

**ПОЛИТОЛОГИ ХХП**

Эрдэм шинжилгээний бичиг №22 (593): 139-147 дахь тал

**МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДЭСНИЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ЗӨВЛӨЛИЙН  
ЧАДАВХИЙГ САЙЖРУУЛАХ АСУУДАЛД**

**Т.Заяа**

ХУИС, ОУХНС-ийн тэнхимийн багш

**Хураангуй:**

Монгол Улсын (МУ) аюулгүй байдал, үндэсний язгуур ашиг сонирхлыг олон улсын эрх зүйн хүрээнд улс төр-дипломатын аргаар хангах нь гадаад бодлогын тэргүүлэх зорилт мөн хэмээн 2011 оны МУ-ын Гадаад бодлогын үзэл баримтлалд заасан байдаг. Энэхүү зорилтыг хэрэгжүүлэх үүднээс манай улсын төрийн бүх шатны байгууллагууд тэр дундаа Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөл (ҮАБЗ) чухал үүрэгтэйгээр оролцдог. Гэвч үндэсний аюулгүй байдлыг хамгаалах асуудалд төрийн гадаад, дотоод бодлогын нэгдмэл, залгамж чанарыг хадгалах, салбар дундын уялдааг хангах, төрийн байгууллагуудын үйл ажиллагаа, үр дүн, үр ашиг, хяналтын тогтолцоог бодитойгоор хэрэгжүүлэх асуудал манай улсад тулгамдаж буй асуудлууд хэвээр байгаа билээ.

Дээрх асуудлыг шийдвэрлэхийн тулд МУ-ын гадаад бодлого, аюулгүй байдлын эрх зүйн орчны хүрээнд нилээд өөрчлөлтийг хийх нь зүйтэй хэмээн дүгнэж, улмаар Үндсэн хууль (1992), Үндэсний аюулгүй байдлын тухай (2001), Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөлийн тухай хуулиудад нэмэлт өөрчлөлт хийх шаардлагатай гэсэн саналыг судлаачийн зүгээс боловсруулахад энэхүү судалгааны ажлын зорилго оршино.

Судалгааны ажилд хууль, эрх зүйн баримт бичгүүдэд шинжилгээ хийх, бусад улсын жишигтэй харьцуулан судлах аргыг хэрэглэсэн болно.

**Түлхүүр үгс:** язгуур ашиг сонирхол, засаглал, зөвлөл, парламентын засаглал

**Удиртгал**

МУ-ын Үндэсний аюулгүй байдлын өнөөгийн тогтолцоо бүрэлдэн бий болоход МУ дахь 1990-ээд оны улс төрийн тогтолцооны өөрчлөлт шинэчлэл чухал үүргийг гүйцэтгэсэн. Үүний тод илрэл нь 1992 онд анхны ардчилсан Үндсэн хууль, 1994 онд Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, 2001 онд Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөлийн тухай хуулиуд батлагдан гарсан явдал юм.

2010 онд улмаар Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлалыг өөрчлөн шинэчилсэн байдаг. Энэхүү баримт бичиг нь МУ-ын Үндэсний аюулгүй байдлын эрх зүйн орчинг бүрдүүлж буй гол бодлогын баримт бичиг юм. 1994 оны үзэл баримтлалд тусгагдсан “үндэсний аюулгүй байдал, язгуур эрх ашгийг хангах, хамгаалах зорилгоор Үндэсний аюулгүй байдлын тухай (2001), Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөлийн тухай (1992) тухай хуулиудыг баталж байсан түүхтэй. Гэвч 2010 онд Үндэсний аюулгүй байдлын тухай шинэ үзэл баримтлал батлагдсан ч дагалдах хуулиудаа УИХ шинэчлэн батлаагүй байдаг.

Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн эрх зүйн байдлыг 1992 онд батлагдсан ҮАБЗ-ийн тухай хуулиар тодорхойлсон байдаг. Тус байгууллагын бүтэц бүрэлдэхүүн, бүрэн эрхийг МУ-ын УИХ тодорхойлдог бөгөөд МУ-ын Ерөнхийлөгч тэргүүлдэг (МУ-ын Үндсэн хууль, 1992).

Гэвч сүүлийн жилүүдэд МУ-ын эдийн засгийн аюулгүй байдал алдагдаж, нэг улсаас хамааралтай болсон, хуулийн дагуу олгогдсон эрх мэдэл алдагдсан, хариуцлагын тогтолцоо хэрэгждэггүй, улс төрийн намуудын оролцоо их, дурын байгууллага, албан тушаалтан дур зоргоороо шийдвэр гаргадаг, иргэний нийгмийн оролцоо сул, аюулгүй байдлын эрх ашиг орхигдсон, аюулгүй байдал, гадаад бодлогоо нэгдмэл байлгаж чадахгүй байгаа, гадаад

харилцааны яам (ГХЯ)-ны эрх мэдэл хумигдаж бодлогын нэгдсэн байдалд оролцох байдлыг орхигдуулсан, бодлогын баримт бичгүүд болох Үндэсний аюулгүй байдлын болон Гадаад бодлогын үзэл баримтлалд нийцэж байгаа эсэхийг нягтлахгүй байгаа, хүний нөөцийн чадавхи сул, төрийн байгууллагууд хоорондын уялдаа сул байгаа нь тухайлбал, байгууллага хоорондын ажлын уялдааг хангаж ажиллахыг захирамжилсан акт хэрэгждэггүй, ҮАБЗ-ийн шийдвэр зөвлөмжийн шинжтэй, гадаад харилцааны сайдын захирамжилсан тушаал нийт гүйцэтгэх эрх мэдлийн хүрээнд сул байгаа зэрэгтэй холбоотой юм.

### 1. МУ-ын ҮАБЗ-ийн эрх зүйн байдал

Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн эрх зүйн байдлыг 1992 онд батлагдсан ҮАБЗ-ийн тухай хуулиар тодорхойлсон байдаг. Тус байгууллагын бүтэц бүрэлдэхүүн, бүрэн эрхийг МУ-ын УИХ тодорхойлдог бөгөөд МУ-ын Ерөнхийлөгч тэргүүлдэг (МУ-ын Үндсэн хууль, 1992) тухай өмнө өгүүлсэн билээ (Зураг 2-г үз).

Зураг 2. ҮАБЗ-ийн өнөөгийн бүтэц



МУ-ын хувьд 1992 оны 5 дугаар сарын 29-нд Улсын Бага Хурал МУ-ын Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөлийн тухай хуулийг баталж Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөлийг байгуулсан. Зөвлөлийн анхдугаар хуралдаан 1992 оны 8 дугаар сарын 8-нд болж, түүгээр Зөвлөлийн нарийн бичгийн даргыг томилох тухай, Зөвлөлийн ажлын дотоод журам болон Зөвлөлийг мэдээллээр хангах журмын төсөл зэрэг асуудлыг хэлэлцэн баталсан байдаг (ҮАБЗ-ийн тухай, 2018). Улмаар 2001 оны 12-р сарын 27-ны өдөр МУ-ын УИХ-аас Үндэсний аюулгүй байдлын тухай хуулийг баталж, уг хуулийн 17.1-т “Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах төрийн бодлого, үйл ажиллагааг төрийн нэгдмэл бодлогод нийцүүлэн уялдуулан зохицуулах чиг үүргийг Зөвлөл хэрэгжүүлэх” гэсэн заалт оруулж өгчээ (Үндэсний аюулгүй байдлын тухай, 2001). Ингэснээр ҮАБЗ аюулгүй байдлын нэгдмэл бодлогод хяналт тавих асуудлаар зохих хэмжээний эрх мэдэлтэй болсон байдаг.

ҮАБЗ-ийн талаарх бусад төрийн байгууллагуудын ойлголт, үнэлэмж бага, гадаад бодлого ба аюулгүй байдлын асуудлаар шийдвэр гаргахад нөлөөлөх эрх зүйн зохицуулалт сул, Зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга нарын (НБД) мэргэжил, боловсрол, үүрэг гүйцэтгэх хугацаа, нэр хүнд харилцан адилгүй байдаг (ҮАБЗ байгуулагдсан цагаас хойш томилогдон ажиллаж байсан НБД нарын дотор гадаад бодлого, авуулгүй байдлын талаар мэргэшсэн энэ

талын ажлын туршлага хуримтлуулсан мэргэжлийн хүмүүс байсан бол сүүлийн жилүүдэд энэ албан тушаалд мэргэжлийн бус, бизнесмен, эдийн засгийн бүлэглэлүүдтэй ямар нэгэн байдлаар нэр холбогдсон, тодорхой ашиг сонирхлын зөрчилтэй, иймээс олон нийтийн дунд нэр хүнд муу этгээдийг Ерөхийлөгч өөрийн эрх мэдлийн хүрээнд намын харьяалал болон бусад шалтгаанаар томилдог болсон нь нууц биш) зэргээс үүдэн МУ-ын аюулгүй байдалтай холбоотой гадаад бодлогын шийдвэр гаргалтын нэгдмэл байдал, залгамж чанар алдагдаж буй юм.

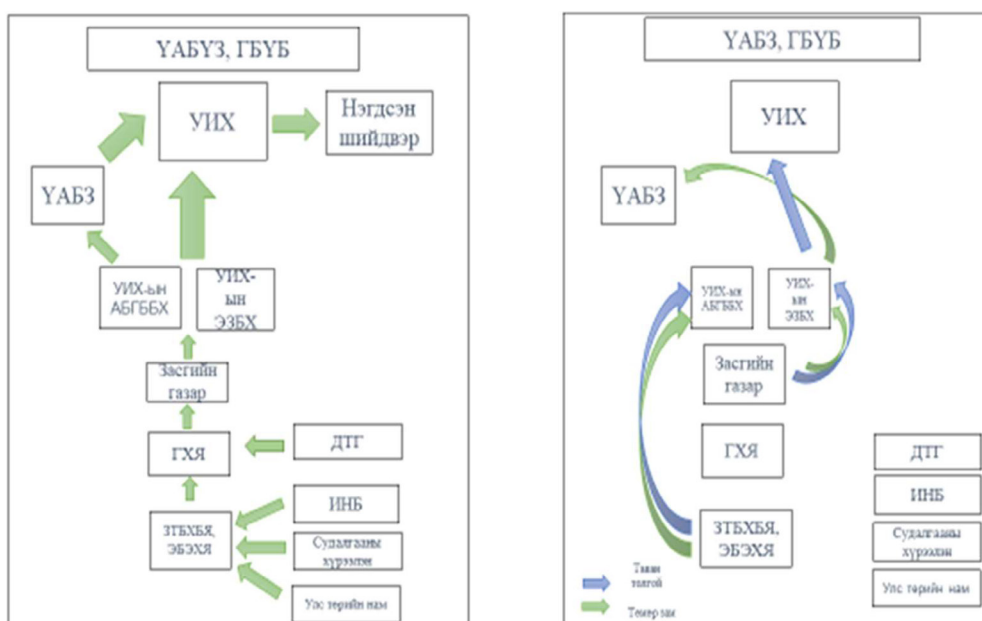
“МУ-ын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал”, “МУ-ын Үндэсний аюулгүй байдлын тухай хууль”, “МУ-ын Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөлийг мэдээллээр хангах журам” зэргээс харахад өнөөдөр аюулгүй байдал, гадаад бодлоготой холбоотой чухал шийдвэрийг Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөлөөр хэлэлцүүлэн шийдвэрлэх журам тогтсон (практик дээр хэрэгжиж байгаа эсэх нь эргэлзээтэй). ГХЯ МУ-ын гадаад харилцааны өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдан чиглүүлэх, гадаад бодлогыг хэрэгжүүлэх эрхээр хангагдсан хэдий ч ЗГ-ын бусад салбарын яамд өөр өөрсдийн чиглэлийн гадаад харилцааг явуулдаг жишиг тогтсон (Мягмардорж, 2019). Ерөхийлөгчийн гадаад харилцаанд гаргаж буй шийдвэрийг Ерөхийлөгчийн Тамгын газар тухайлбал, Ерөхийлөгчийн гадаад бодлого, аюулгүй байдлын зөвлөх боловсруулдаг болсон бол орон нутгийн засаг захиргааны нэгжүүд гадаад харилцааны асуудлаар бие даасан шийдвэр гаргах байдал түгээмэл болоод байна. Шат шатны төрийн байгууллагууд гадаад бодлогын асуудлаар бие даасан шийдвэр гаргах болсон нь гадаад бодлогын нэгдмэл байдал, залгамж чанар алдагдахад хүрч, улмаар МУ-ын гадаад бодлого, үндэсний аюулгүй байдал ноцтой байдалд орох нөхцөл байдал үүсээд буй юм.

Гадаад харилцааны яам (ГХЯ) нь гадаад харилцааны асуудлаар гарч буй шийдвэрүүдийг уялдуулан зохицуулах, нэгдмэл байдал, залгамж чанарт хяналт тавих зохих ёсны үүргээ гүйцэтгэх боломжоор хомс болсон. Харин Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөл нь үндэсний аюулгүй байдалтай холбоотой аливаа улс төрийн бодлого боловсруулах, шийдвэр гаргах, түүнийг хэрэгжүүлэх буй яам, агентлагийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих үндсэн үүргээ биелүүлэх боломжгүй болсон.

МУ-ын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлалд үндэсний аюулгүй байдлыг боловсронгуй болгох зорилтын хүрээнд 4.1.3-т “Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах тусгайлсан чиг үүрэг бүхий байгууллагуудын уялдаа холбоог сайжруулж, ажил үүргийн давхцал, хийдлийг арилгаж, харилцан зохицуулалт хийх механизмыг боловсронгуй болгох болгоно” (МУ-ын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, 2010) хэмээн заасан байдаг хэдий ч УИХ, ЗГ, хүчний байгууллагууд, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн эрх үүргийг хязгаарлах явдал байсаар байна (Зураг 3-г үз).

Зураг 3. Тавантолгой болон Төмөр замын асуудлаар шийдвэр гаргах процесс

Тавантолгой төсөл, Төмөр замын бодлого боловсрогдох явц



Эх сурвалж: УИХ-ын гадаад бодлого, үндэсний аюулгүй байдлын байнгын хорооноос хийсэн хайгуул судалгааны материал

Дээрхээс үзэхэд, МУ-ын гадаад бодлого, үндэсний аюулгүй байдлын асуудлаар гарах шийдвэрт УАБЗ-ийн оролцоо сул байгааг стратегийн ач холбогдол бүхий хоёр жишээн дээр харуулсан байна.

## 2. Үндэсний аюулгүй байдлыг хадгалах чиг үүрэг бүхий бусад улс дахь байгууллагууд

Дэлхий нийтийн жишгийг харахад гадаад харилцааны асуудлаар өдөр тутмын үйл ажиллагааг эрхлэн явуулдаг байгууллага нь гадаад харилцаа, дипломат албаны төрийн байгууллага болох ГХЯ байдаг бол үндэсний аюулгүй байдалтай холбоотой чухал асуудлаар гадаад бодлогын нэгдмэл шийдвэр гаргах, түүний хэрэгжилтэд хяналт тавих үүрэг гүйцэтгэдэг төрийн үндсэн механизм нь Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөл/хороод байдаг аж.

Олон улсын жишгээс харахад төрийн тогтолцоо, засаглалын хэлбэрээр нь авч үзвэл парламентын засаглалтай улс орнуудад Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөл нь Засгийн газрын бүтцэд хамаарч байгаа ба байнгын бүтэц бүрэлдэхүүнд нь чиглэлийн яамдуудын сайд нар тухайлбал, үндэсний аюулгүй байдалд шууд хамаарах дараах чиглэлийн яамдын сайд нар багтсан байна. Үүнд:

- Гадаад харилцааны сайд
- Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд
- Батлан хамгаалахын сайд
- Сангийн сайд
- Хөгжлийн бодлого хариуцсан сайд
- Байгаль орчны сайд г.м

Мөн түүнчлэн Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн нэршил нь зөвлөлөөс гадна газар, хороо гэх мэт нэршилтэй байна. Бүрэлдэхүүний хувьд дунджаар 8-9 хүнтэй байх ба Ерөнхий сайд тус байгууллагыг тэргүүлдэг жишиг байдаг байна (Хавсралт 1-г үз).

МУ-ын хувьд УАБЗ-ийг Ерөнхийлөгч тэргүүлдэг ба тус байгууллагын бүрэлдэхүүнийг УИХ-аас томилдог (МУ-ын Үндсэн хууль, 1992). Бүрэлдэхүүнд

ерөнхийлөгчөөс гадна Ерөнхий сайд, УИХ-ын дарга нар багтдаг. Энэ нь нэг талаар, улсын аюулгүй байдлын асуудлаар төрийн гурван өндөрлөгийн эрх мэдлийг тэгш байдлаар хувиарлаж буй хэрэг боловч нөгөө талаар хууль тогтоох байгууллагын тэргүүнд илүү эрх мэдлийг төвлөрүүлж буй хэрэг юм. УИХ нь Үндсэн хуулиар олгогдсон бүрэн эрхийнхээ хүрээнд улсын дотоод, гадаад бодлогын үндсийг тодорхойлдог (Үндсэн хууль, 1992).

Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөлийг ерөнхийлөгч тэргүүлэх нь илүүтэйгээр ерөнхийлөгчийн засаглалтай улс орнуудад түгээмэл байдаг практик юм. Үндсэн хуулийн дагуу МУ бол Ерөнхийлөгчийн бус харин парламентын (Үндсэн хууль, 1992) засаглалтай улс юм. Ерөнхийлөгчийн засаглалтай улс орнуудад ҮАБЗ-ийг нь ерөнхийлөгч тэргүүлэх нь зүй ёсны хэрэг билээ.

### *Дүгнэлт*

МУ-ын гадаад бодлогын нэгдмэл байдал, залгамж чанарыг хангахад Засгийн газрын бүтцийн байгууллагуудын хамтын ажиллагаа чухал юм. Иймд нийгмийн салбар тус бүрийн гадаад хамтын ажиллагаа, үндэсний аюулгүй байдлыг хангахад Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөл чухал үүрэгтэй оролцох шаардлагатай. Харамсалтай нь, манай улсын хувьд тус байгууллагын гадаад бодлогын шийдвэр гаргалтад оролцох оролцоо бага, эрх хэмжээ хангалтгүй, чадавхи сул байгаа зэрэг олон асуудал байна. Асуудлыг мэдэх хүмүүсийн ярьснаар түүний үйл ажиллагаа Ерөнхийлөгч, Ерөнхий сайд, УИХ-ын дарга нарын гадаадад хийсэн айлчлалын дүнг хэлэлцэх төдийхнээр хязгаарлагдаж байна. Түүнчлэн, тус байгууллага нь хуулиар олгогдсон эрх хэмжээнийхээ хүрээнд зөвлөмж (энэ нь дагаж биелүүлбэл зохих хатуу хэм хэмжээ бус юм) боловсруулдаг зэрэг чадавхийг бууруулж байгаа хүчин зүйлсүүд байна. Иймд дээрх байгууллагын чадавхийг нэмэгдүүлэхийн тулд хууль, эрх зүйн орчинд өөрчлөх шаардлагатай байна.

### **Санал, зөвлөмж**

ҮАБЗ-ийн чадавхийг нэмэгдүүлэх, ингэхдээ хийгдэх чухал шинэчлэлт нь тус байгууллагын бүтэц бүрэлдэхүүнийг шинэчлэх, чухал салбарын сайдуудыг бүрэлдэхүүнд оруулах, Үндэсний аюулгүй байдалтай шууд хамаарах гадаад бодлогын нэгдмэл байдал, залгамж чанарыг хадгалах асуудлаар бодлого боловсруулах, түүний хэрэгжилтэд хяналт тавих, улмаар зөрчигдсөн тохиолдолд хатуу хариуцлага тооцох чиг үүрэг бүхий механизмыг шинээр бүрдүүлсэн эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгох (үүнийг одоо байгаа ҮАБЗ-ийн бүтцийг шинэчлэн сайжруулах замаар хийх, ҮАБ-ын тухай хуулийг шинэчлэх, зөвлөлийн бүрэлдэхүүний чиг үүргийг боловсронгуй болгох, гарах шийдвэрийг нийтээр дагаж мөрдөх хатуу хэмжээний шинжтэй болгох) шаардлагатай байна.

Тухайлбал, МУ-ын Үндсэн хуулиар олгогдсон ерөнхийлөгчийн ҮАБЗ-г тэргүүлдэг бүрэн эрхийг Засгийн газрын тэргүүнд шилжүүлэх, ҮАБ-ын тухай хуулийг шинэчлэх, тус байгууллагын бүрэн эрх, бүтэц бүрэлдэхүүнийг тусгаж өгөх, үндэсний аюулгүй байдлыг ханган ажиллах үндсэн болон тусгайлсан чиг үүрэг бүхий байгууллагуудын үйл ажиллагааг уялдуулах талын зохицуулалт шаардлагатай байна.

Мөн түүнчлэн гадаад харилцааны салбарын бие даасан хуулийн хамрах хүрээнд Гадаад харилцааны асуудлаар Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөлийн оролцоог нэмэгдүүлэх, гадаад бодлого, аюулгүй байдлын асуудлаар шийдвэр гаргахад оролцогч бүхий л төрийн байгууллагын албан тушаалтнууд төдийгүй улс төрийн намууд, эрдэмтэд судлаачид, иргэд, олон нийтийн төллөлийг оролцуулан цаг үеийн, гэнэтийн асуудлаар нэгдмэл шийдвэр гаргах зохицуулалтыг боловсронгуй болгох асуудлыг тусгаж өгөх хэрэгтэй.

### **Abstract:**

The Foreign Policy Concept of Mongolia (2011) states that the priority of Foreign Policy is to ensure the security and national interests of Mongolia through political and diplomatic means

within the framework of international law. All government institutions of Mongolia, including the National Security Council (NSC) play an important role in the realization of this goal. However, the matter of protecting national security, maintaining the integrity and continuity of the state's foreign and domestic policies, ensuring inter-sector coordination, and effectively implementing the operation, results, efficiency, and control system of state institutions are still ongoing issues in our country.

It is concluded that significant changes shall be made in the legal framework of the foreign policy and national security of Mongolia. Those changes shall be made to the Constitution of Mongolia (1992), the Laws on National Security (2001), and the Laws on the National Security Council. "Social unit system methodology" was used to analyze the concept of National Security and the Law on National security of Mongolia. In addition, the role and importance of the National Security Council in the National Security System, its potential in terms of political governance, and the issue of improving the legal status were discussed.

**Keywords:** national interest, governance, council, parliamentary governance

### *Ашигласан ном, материал*

1. Alexander Martin (21 November 2013). "Japan to Form Own National Security Council". The Wall Street Journal. Retrieved 4 February 2014.
  2. "National Security Committee". [directory.gov.au](http://directory.gov.au). Department of Finance. 17 June 2019. Retrieved 16 January 2020.
  3. Төмөрчулуун Г., “Гадаад бодлогын шийдвэр гаргах өрнөдийн онол ба МУ”, ШУ-ны /Sc.D / докторын зэрэг горилсон судалгааны ажил, 2006 он
  4. Мягмардорж П., “МУ-ын гадаад бодлогын шийдвэр гаргах механизмыг боловсронгуй болгох асуудал”, PhD докторын диссертаци, 2020 он
- Эрх зүйн баримт бичгүүд:
1. МУ-ын Үндсэн хууль, 1992 он
  2. МУ-ын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, 2010 он
  3. Дипломат албаны тухай хууль, 2010 он
  4. ЗГ-ын газрын 2013 оны 5-р сарын 11-ний өдрийн 169 тоот тогтоол
  5. Төрийн гадаад бодлого, үйл ажиллагааны нэгдмэл байдлыг хангах журам, 2013 он
  6. “Гадаад бодлого, үйл ажиллагааны нэгдсэн зохицуулалтыг сайжруулах тухай, 2010 он
  7. МУ-ын Үндэсний аюулгүй байдлын тухай хууль”,
  8. “МУ-ын Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөлийг мэдээллээр хангах журам,
  9. МУ-ын ҮАБЗ-ийн тухай, 2018 он
  10. Үндэсний аюулгүй байдлын тухай, 2001
  11. The National Security Act of Spain, 2013
- Цахим эх сурвалж:
1. МУ-ын ҮАБЗ-ийн албан ёсны вэб хуудас, <https://nsc.gov.mn/mn>
  2. Их Британий ҮАБЗ-ийн албан ёсны вэб хуудас, <https://www.gov.uk/government/groups/national-security-council>
  3. Норвегийн ҮАБЗ-ийн албан ёсны вэб хуудас <https://www.regjeringen.no/en/dep/jd/organisation/underliggende-etater/the-norwegian-national-security-authority-nsm/id426401/>
  4. Энэтхэгийн ЗГ-ын вэб хуудас, <http://www.allgov.com/india/departments/ministry-of-youth-affairs-and-sports/national-security-council?agencyid=7599#:~:text=The%20National%20Security%20Council%20%28NSC%29%20of%20India%20is,services%2C%20advising%20leadership%20on%20intelligence%20and%20security%20issues.>
  5. Канадын ҮАБЗ-ийн албан ёсны вэб хуудас <https://www.canada.ca/en/services/defence/nationalsecurity.html>

6. Финляндын ҮАБЗ-ийн албан ёсны вэб хуудас, <https://um.fi/national-security-authority>
7. Сингапурын ҮАБЗ-ийн албан ёсны вэб хуудас, <https://www.nscs.gov.sg/>

Хавсралт 1. Парламентын засаглал бүхий улсуудын Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөлийн чиг үүрэг, бүтэц бүрэлдэхүүн (Судлаачийн өөрийн судалгаа бөгөөд гадаад улсуудын Үндсэн хуулиудыг ашигласан болно)

№	Улсын нэр	Засаглал	Нэршил	Хариуцах ажил, чиг үүрэг	Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн тэргүүн	Үндэсний аюулгүй байдлын бүтэц, бүрэлдэхүүн
1.	Их Британи	Парламентын/ Үндсэн хуульт хаант	The National Security Council	Үндэсний аюулгүй байдал, батлан хамгаалах, тагнуулын ү/а-г хариуцах, мөн ОУ-ын харилцаа, гадаад бодлого, ОУ-ын хөгжлийн асуудал, эрчим хүч, байгалийн баялагийн тогтвортой байдлыг хангах	<b>Ерөнхий сайд</b> тэргүүлнэ	9 гишүүнтэй, Хороод, дэд хороод ЗГ-ын гишүүд, Яамдууд хоорондын асуудал эрхлэх сайд, Ерөнхий өмгөөлөгч
2.	Сингапур	Парламентын	The National Security Coordination Secretariat	Аюулгүй байдлын эрсдлийг тогтоох, эрсдлийг даван туулах ажлыг зохион байгуулах	<b>Ерөнхий сайдын</b> кабинетэд хамаарах нэгж	Нэгжүүд
3.	Япон	Парламентын/ Үндсэн хууль	The National Security Council	Үндэсний аюулгүй байдал, батлан хамгаалах бодлогыг удирдах	<b>Ерөнхий сайд</b> тэргүүлнэ,	9 байнгын гишүүнтэй, ахлах зөвлөхүүд багтана
4.	Норвеги	Парламентын/ Үндсэн хуульт	The Norwegian National Security Authority	Цахим аюулгүй байдлын асуудлыг голчлон хариуцдаг	<b>Батлан хамгаалах яамны</b> харъяа, Хууль зүйн болон Бодлогын яамдуудад ажлаа тайлагнадаг	Нэгж, хэлтэсүүд



5.	Финлянд	Парламентын/Б НУ	The National Security Authority	Мэдээллийн аюулгүй байдалд голчлон анхаардаг	<b>Гадаад харилцааны яамны дэргэдэх нэгж, ТНБД-д ажлаа тайлагнадаг</b>	Нэгжүүд
6.	Испани	Парламентын/ Үндсэн хуульт	The National Security Council	Үндэсний аюулгүй байдал, гадаад бодлогын асуудлаар зөвлөх	<b>Ерөнхий сайд тэргүүлнэ</b>	Сайд нар
7.	Канад	Парламентын/ Үндсэн хуульт	The national security advisor	Аюулгүй байдал, тагнуулын асуудал	Төрийн албан хаагч ба <b>Ерөнхий сайдад</b> ажлаа тайлагнадаг	Төрийн албан хаагч 1 хүн
8.	Австрали	Парламентын/ Үндсэн хуульт	The National Security Committee	Үндэсний аюулгүй байдал, гадаад бодлогын асуудлаар	<b>Ерөнхий сайд</b> тэргүүлнэ, ЗГ-ын кабинетэд хамаарах	8 гишүүнтэй
9.	Энэтхэг	Парламентын/Б НУ	The National Security Council	Үндэсний аюулгүй байдал, стратегийн ашиг сонирхлыг хамгаалах асуудлаар зөвлөх	<b>Ерөнхий сайд</b>	Сайд нар, ЗГ-ын хамаарлын бус зөвлөхүүд
10.	Монгол Улс	Парламентын	The National Security Council	Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах төрийн нэгдмэл бодлого боловсруулах үйл ажиллагаа болон түүнийг хэрэгжүүлэх явдлыг уялдуулан зохицуулах, энэхүү зохицуулалт нь хэрхэн хангагдаж байгаад хяналт тавих төрийн зөвлөлдөх байгууллага	<b>Ерөнхийлөгч тэргүүлнэ</b>	Гишүүд, НБД